

Gemeentelijk blauw. Het dagelijks werk van gemeentelijke handhavers in beeld (2013).
E. Bervoets (LokaleZaken, Rotterdam). Politiekunde 61

Onderzoeksvragen

1. Op welke manier geven bestuurlijke handhavers in de praktijk vorm aan de lokale gemeentelijke handhaving? Hoe ziet het dagelijks werk eruit? Hoe verlopen de contacten met burgers? Welke rol speelt de omgeving (bijvoorbeeld het type werkgebied) bij de feitelijke invulling van het dagelijks werk? In welke netwerken functioneren de bestuurlijke handhavers?
2. Welke profielen van handhavers kunnen op de werkvloer worden onderscheiden en welke gevolgen heeft dat voor het dagelijks werk?
3. Hoe en door wie vindt de aansturing plaats van de bestuurlijke handhavers? Wat is de beleidsvrijheid van de bestuurlijke handhavers, waardoor en door wie wordt deze bepaald?
4. Hoe is de samenwerking met de politie?
5. Hoe verhoudt de ontstane praktijk zich tot de oorspronkelijke beleidstheorie die wordt gehanteerd door de gemeente waarvoor de bestuurlijke handhavers werken?

Methoden van onderzoek

- observaties
- interviews, groepsinterviews

Uitgevoerd in:

Apeldoorn, Capelle aan den IJssel, Deurne, Ede, Geldrop-Mierlo en Zeist.

Samenvatting

De positie van de gemeentelijke handhavers in het veiligheidsbeleid is nog niet duidelijk. Ook is er nog geen scherp zicht op hun dagelijkse werkzaamheden. In eerder onderzoek kwamen wel de grote steden aan bod, maar bleven kleinere gemeenten buiten beeld. Voor dit onderzoek werd daarom geobserveerd tijdens het werk van de handhavers in zes gemeenten: Apeldoorn, Ede, Capelle aan den IJssel, Deurne, Geldrop-Mierlo en Zeist. Daarnaast werden interviews gehouden.

De onderzoekers troffen er een werkvloer aan die uit handhavers bestaat met een veel meer gevarieerde achtergrond (ook hoger opgeleiden) dan in de grote steden met veel voormalige stadswachten en laagopgeleid personeel. Verder zijn de handhavers in de onderzochte gemeenten veel op straat; zij hebben daardoor veel waardevolle gebiedskennis. Wel of geen geweldsmiddelen, wel of geen landelijk uniform en de verhouding van de Boa's tot de politie en politiewerk: het zijn allemaal onderwerpen die op de politieke agenda staan. Voor geweldsmiddelen voor Boa's wordt landelijk een restrictief beleid gehanteerd. Elke aanvraag wordt afzonderlijk beoordeeld op noodzaak en op bekwaamheid en betrouwbaarheid van de Boa. Het verschilt daarom per gemeente of de gemeentelijk handhavers handboeien en een wapenstok hebben.

De praktijk die in de zes gemeenten is aangetroffen, staat soms ver af van het gangbare beeld van gemeentelijke handhavers. Zo beschikken de handhavers over meer vrijheid om hun werk zelf in te richten dan vooraf werd verondersteld en hun achtergrond strookt lang niet altijd met het publieke imago van de onbevoegde stadswacht die vanuit een uitkeringssituatie in het handhavingswerk terecht kwam. De onderzoekers ervaren bovendien dat de handhavers meer 'grijstinten' in het contact met het publiek zagen en veel genuanceerder optraden dan de starre, laagopgeleide stadswacht in de publieke beeldvorming.

Er wordt geadviseerd om gemeentelijke handhavers vooral als overlastbestrijders in te zetten en de politie als criminaliteitsbestrijders. Met daarbij voor de handhavers (vooral) kerntaken op

het gebied van leefbaarheid: overlastbestrijding, criminaliteitspreventie en bestuurlijk toezicht in de vorm van handhaving en controle. Verder wordt aangeraden om het vooral van de (lokale) omstandigheden te laten afhangen of al dan niet geweldsmiddelen moeten worden toegekend aan de gemeentelijke handhavers. Tenslotte wordt geadviseerd om een landelijke campagne te organiseren waarbij het werk van de gemeentelijke handhavers in de openbare ruimte nog eens goed onder de aandacht wordt gebracht van het publiek. Het etiket en soms het imago van 'stadswacht' is volgens dit onderzoek verouderd en niet van toepassing op de werkzaamheden van de handhavers.